# O‘QITUVCHI VA OTA-ONALAR HAMKORLIGINI TASHKIL ETISHDA PEDAGOGIK MULOQOT TEXNOLOGIYASI

Muhriniso Xamid qizi Qutliboyeva*
*Osiyo Xalqaro Universiteti pedagogika yo‘nalishi magistr 1-kurs*
✉ muhrinisoqutliboyeva@gmail.com

**ANNOTATSIYA**

Tezisda o’qituvchi va ota-onalar hamkorligini tashkil etishda pedagogik muloqot texnologiyasining raqamli shakllari o’zbek, MDH va xorij olimlarining ishlari asosida tahlil qilinadi. Raqamli kanallar muloqotni tezkor va qulay qilishi, biroq ularning samarasi ota-onalarning raqamli savodxonligi, qurilma va internetga ega bo’lishi hamda o’qituvchining kommunikativ tayyorgarligiga bog’liqligi ko’rsatildi. Onlayn va oflayn shakllarni uyg’unlashtirish eng maqbul yo’l ekani asoslandi.

**Kalit so‘zlar**

pedagogik muloqot, raqamli muloqot, ota-onalar bilan hamkorlik, messenjer, elektron kundalik, onlayn majlis.

DOI: 10.5281/zenodo.24423449

## KIRISH

O’zbekistonda 2024-yil 5-fevraldagi videoselektor yig’ilishida “Maktab, ota-ona, mahalla” zanjiri asosida elektron muloqot platformasini ishga tushirish vazifasi qo’yilgan, mamlakatda qariyb 31 million kishi internetdan foydalanadi [1]. Shunga qaramay, K.Xamidova ota-onalar ko’pincha “Kundalik.com” tizimiga obuna bo’lish bilan cheklanib, farzandi ta’limini nazorat qilishga loqayd qarashini qayd etadi [1]. Demak, raqamli vositaning mavjudligi hali pedagogik muloqot yo’lga qo’yilganini anglatmaydi. Tezisning maqsadi manbalar asosida raqamli pedagogik muloqotning imkoniyatlari, cheklovlari va samaradorlik shartlarini aniqlashdir.

L.Gritsay o’qituvchi va ota-onalar o’zaro ta’sirining an’anaviy va innovatsion shakllari bilan bir qatorda raqamli shakllarni (elektron kundaliklar, messenjer va ijtimoiy tarmoqlardagi yozishmalar, onlayn majlislar, vebinarlar, pedagog bloglari) alohida guruhga ajratadi va ularning afzalligini tezkorlik, qulaylik va vaqtni tejashda ko’radi [2]. V.Burova Saratovdagi beshta ta’lim muassasasida 48 nafar boshlang’ich sinf o’qituvchisi va 812 nafar ota-ona o’rtasida so’rov o’tkazgan: barcha o’qituvchilar ota-onalar bilan axborot almashishda messenjerdan foydalangan, ammo 20 yildan ortiq stajga ega pedagoglarda videokonferensiya, masofaviy ta’lim va raqamli platformalardan foydalanish 30% dan oshmagan [3]. Muallifga ko’ra, messenjer guruhlari ota-onalarni passiv tinglovchidan suhbatning faol ishtirokchisiga aylantiradi [3]. Finlyandiyada raqamli muloqot ota-onalar va o’qituvchilar o’rtasidagi asosiy aloqa vositasiga aylangan; A.Kuusimäki va hammualliflar 1123 nafar ota-ona va 118 nafar o’qituvchi ishtirokidagi tadqiqotda uning hamkorlikni qo’llab-quvvatlovchi vosita sifatida ijobiy baholanganini aniqlagan [4].

Biroq raqamli muloqot o’z-o’zidan pedagogik samara bermaydi. Birinchidan, mazmun muammosi mavjud: Finlyandiyada ota-onalar o’qituvchilar o’ylaganidan kamroq rag’batlantiruvchi fikr olgan, o’qituvchilar esa raqamli xabarlarda ota-onalarga qaraganda ko’proq noaniqlikni his qilgan [4]. Ikkinchidan, raqamli kanalga kirish imkoniyati teng emas: Tanzaniyada 60 nafar ota-ona, 30 nafar o’qituvchi va 10 nafar maktab rahbari ishtirokidagi tadqiqotda ota-onalar faqat telefon orqali muloqot ularning ishtirokini cheklashini, chunki ba’zan hisobida mablag’ va internet paketi bo’lmasligini ta’kidlagan [5]. Uchinchidan, o’qituvchining tayyorgarligi va yuklamasi: V.Burova so’rovida o’qituvchilar raqamli o’zaro ta’sir darajasini 31,3% holatda past deb baholagan, 48 nafardan faqat 9 nafari (18,8%) o’zini “raqamli pedagog” deb atay olgan; loyiha ishtirokchilari gadjet tanqisligi, shaxsiy muloqot yetishmasligi, ish va shaxsiy vaqt o’rtasidagi chegaraning yo’qolishi hamda ishonch tanqisligini qayd etgan [3]. L.Gritsay ham raqamli vositalar jonli muloqot o’rnini to’liq bosa olmasligini va raqamli savodxonligi past ota-onalarga qiyinchilik tug’dirishini ta’kidlaydi [2].

Manbalar raqamli muloqotni pedagogik muloqot texnologiyasiga aylantirishning quyidagi shartlarini ko’rsatadi:

-kanallarni uyg’unlashtirish: raqamli kanal taklifnoma, oilaga tashrif, xat va uy vazifasi daftari kabi an’anaviy vositalar bilan birga qo’llanishi lozim [5]; S.Olimova tajribasida onlayn va oflayn shakllar integratsiyasi eng maqbul strategiya deb topilgan [6];

- ijobiy mazmun: raqamli xabarlarda bolaning yutuqlari va kuchli tomonlari haqida haqqoniy va rag’batlantiruvchi fikr berish [4];

- tushunarli til: murakkab rasmiy atamalar o’rniga ota-onalarning ta’limi, yoshi va ijtimoiy holatini hisobga olgan sodda til [5];

- muntazam qayta aloqa: onlayn konsultatsiyalar, chorakda bir marta o’tkaziladigan masofaviy ota-onalar majlisi, majlislarni yozib olish va qo’shimcha materiallarni raqamli platformada joylash [2];

- o’qituvchi tayyorgarligi: raqamli muloqotni bo’lajak o’qituvchilar ta’limiga kiritish va ularni haqqoniy, qo’llab-quvvatlovchi fikr berishga o’rgatish [4].

S.Olimova ma’lumotlariga ko’ra, 100 nafar ota-ona ishtirokidagi tajribada ota-onalarning 72% i pedagoglar bilan muntazam onlayn konsultatsiya va interaktiv uchrashuvlarda qatnashgan, 65% i ta’lim jarayonini mobil ilova orqali kuzatgan; innovatsion yondashuvlar qo’llangan guruhda bolalarning ta’limdagi faolligi o’rtacha 18% ga, an’anaviy usullar guruhida esa 5% ga oshgan [6]. Mazkur natijalar raqamli vositalar muntazam va pedagogik maqsadga yo’naltirilgan muloqot bilan birga qo’llanganda samara berishini ko’rsatadi.

## XULOSA

Xulosa qilib aytganda, raqamli muloqot o’qituvchi va ota-onalar hamkorligini tezkor va qulay qiladi, ammo uning samarasini texnik vosita emas, balki muloqotning pedagogik tashkil etilishi belgilaydi. Raqamli kanal an’anaviy muloqotning o’rnini bosuvchi emas, balki uni to’ldiruvchi vositadir. O’zbekistonda yaratilayotgan elektron muloqot platformalari samarali bo’lishi uchun o’qituvchilarni raqamli pedagogik muloqotga tayyorlash, ota-onalarning raqamli savodxonligini oshirish va raqamli imkoniyati cheklangan oilalar uchun muqobil muloqot kanallarini saqlab qolish zarur.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. Xamidova, K. M. (2024). Raqamli texnologiyalarni ta’lim sifatini oshirishdagi roli. In *Ilg’or xorijiy tajribalar asosida bo’lajak o’qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari: muammolar va yechimlar: Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari* (pp. 337-340). https://doi.org/10.5281/zenodo.10678109
2. Грицай, Л. А. (2025). Перспективные формы взаимодействия педагогов с родителями школьников: от традиций к цифровым инновациям. *Ярославский педагогический вестник*,(2), 8-27. https://doi.org/10.20323/1813-145X-2025-2-143-18
3. Бурова, В. С. (2023). Цифровое сопровождение взаимодействия педагогов и родителей обучающихся начальной школы. *Социально-политические исследования*,(4),156-171. https://doi.org/10.20323/2658_428X_2023_4_21_156
4. Kuusimäki, A.-M., Uusitalo-Malmivaara, L., & Tirri, K. (2019). Parents’ and teachers’ views on digital communication in Finland. *Education Research International, 2019*, Article 8236786. https://doi.org/10.1155/2019/8236786
5. Mutangira, D. T., Tandika, P., & Edward, G. (2026). Effective teacher-parent communication strategies for enhancing children’s learning in early-grade classes: A cross-contextual study. *Educational Dimension, 15*, 108-127. https://doi.org/10.55056/ed.900
6. Olimova, S. I. (2025). Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik va innovatsion yondashuvlar. In *Raqamli transformatsiya davrida pedagogik ta’limni rivojlantirish istiqbollari: Konferensiya materiallari* (pp. 9-13). https://doi.org/10.5281/zenodo.17323778